

**Про дотримання жорсткого режиму економії бюджетних коштів і
посилення фінансово-бюджетної дисципліни
в умовах воєнного стану в Україні у 2023 році**

В умовах воєнного стану пріоритетом Державного бюджету України на 2023 рік став сектор безпеки і оборони, а отже, наявні фінансові ресурси держави насамперед було спрямовано на виконання завдань щодо відсічі збройної агресії російської федерації проти України, забезпечення недоторканності державного кордону і захисту держави, безперебійного функціонування бюджетної сфери та життєво необхідних потреб жителів територіальних громад, реалізацію заходів територіальної оборони і захисту безпеки населення.

Слід зазначити, що на сьогодні Світовий банк у рамках реалізації Проекту „Підтримка державних видатків для забезпечення спроможностей до стійкого державного управління в Україні” (PEACE/МИР в Україні) (далі – Проект) здійснює відшкодування виплати заробітної плати з нарахуваннями педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти, а міжнародні аудиторські компанії здійснюють ретельні перевірки на рівні закладів освіти щодо достовірності поданих даних для відшкодування видатків бюджету (освітньої субвенції) для виплати заробітної плати з нарахуваннями педагогічних працівників закладів освіти.

Тому видатки на оплату праці педагогічних працівників плануються та здійснюються оптимально ефективно з урахуванням реальної (об’єктивної) потреби у межах фінансових можливостей державного та місцевих бюджетів в умовах воєнного стану в Україні.

Зокрема, у червні 2023 року компанією Deloitte Consulting LLP на замовлення Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) здійснювалась перевірка інформації щодо видатків на оплату праці педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти в рамках реалізації зазначеного Проекту на рівні закладів.

Перевіркою було охоплено шість закладів освіти області (Ужгородський науковий ліцей Закарпатської обласної ради, Вище професійне училище № 3 м. Мукачево, Сімерська гімназія Перечинської міської ради Закарпатської області, Мукачівська загальноосвітня школа I – III ступенів № 2 ім. Т. Г. Шевченка Мукачівської міської ради Закарпатської області, Ужгородська загальноосвітня школа I – III ступенів №15 Ужгородської міської ради Закарпатської області, Хустський навчально-виховний комплекс №1 Хустської міської ради Закарпатської області).

У вересні 2023 року аудиторською компанією „БДО” здійснювалась перевірка на рівні закладів та безпосередніх отримувачів виплат, які фінансуються коштами США, для відшкодування видатків бюджету (освітньої субвенції) для виплати заробітної плати з нарахуваннями педагогічних працівників закладів освіти.

Перевіркою було охоплено три заклади освіти області (Виноградівська загальноосвітня школа I – III ступенів № 4 Виноградівської міської ради Закарпатської області, Ясінянський заклад загальної середньої освіти I – III ступенів №1 Ясінянської селищної ради Рахівського району Закарпатської області, Свалявська початкова школа №4 Свалявської міської ради Мукачівського району Закарпатської області).

У жовтні 2023 року в області Рахунковою палатою здійснено аудит ефективності „Пряма бюджетна підтримка Уряду США для забезпечення життєво важливих потреб населення України в умовах війни”.

Під час аудиту було виявлено наступне. Відділом освіти Великоберезнянської райдержадміністрації призначено на посаду психолога, особу, яка виконувала функції практичного психолога Великоберезнянського ліцею та отримувала заробітну плату за рахунок освітньої субвенції як педагогічний працівник, що не відповідає вимогам частини 3 статті 76 Закону України „Про освіту”, відповідно до якої тільки посади практичних психологів та соціальних педагогів належать до педагогічних працівників.

Звертаємо увагу, що основним звітом в рамках реалізації Проєкту є щомісячний звіт про виплату заробітної плати відповідним працівникам, який містить інформацію про обсяг виплат (за відповідними кодами економічної класифікації видатків) та кількість працівників, що їх отримали, за типами закладів освіти.

Вкотре нагадуємо, що дані звіту повинні містити достовірну інформацію.

Також протягом III кварталу 2023 року міжрегіональними територіальними органами Держаудитслужби проведено заходи державного фінансового контролю, під час яких досліджено питання цільового та ефективного використання субвенцій, виділених на розвиток освіти. За результатами проведених заходів встановлено наступне:

в порушення абзацу другого підпункту 5 пункту 4 наказу Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 № 557 „Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ” без рішення керівника нараховано та виплачено директору закладу загальної середньої освіти доплату за обслуговування спортивного залу та за позакласну роботу;

в порушення частини тринадцятої статті 8 Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” від 08.07.2010 № 2464-VI (зі змінами), сплачено єдиний соціальний внесок із заробітної плати працівників, які є особами з інвалідністю, за більшими, ніж передбачено законодавством ставками (22% за необхідної – 8,41%);

в порушення вимог статті 94 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпПУ), пункту 7 Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2004 № 601, пункту 41 наказу Міністерства освіти і науки України від 15.04.1993 № 102 „Про затвердження Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти” (зі змінами) (далі – Інструкція) педагогічним працівникам проводилась доплата в розмірі 10% за завідування кабінетом, тоді як відповідна робота ними не проводилась;

в порушення пункту 58 Інструкції вчителю закладу загальної середньої освіти встановлено та виплачено доплату за завідування бібліотекою в розмірі 0,5 ставки, тоді як педагогічним працівникам, які ведуть бібліотечну роботу та роботу з бібліотечним фондом підручників, установлюється доплата за завідування бібліотекою в розмірі 10% посадового окладу;

встановлено також що протягом 2021–2024 року працівникам окремих закладів

загальної середньої освіти до святкових дат та державних свят виплачувалася премія, яка не була передбачена Положенням про порядок преміювання працівників;

встановлено, що виплачувалась щорічна грошова винагорода у розмірі більше посадового окладу та двічі на рік, що є порушенням частини 1 статті 57 Закону України „Про освіту” від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII;

в порушення пункту 1 частини першої статті 103² Бюджетного кодексу України, частин першої, п'ятої статті 9 Закону України від 16.07.99 № 996-XIV „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, пунктів 20, 22, 43 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 (зі змінами), органами управління освітою за рахунок коштів освітньої субвенції покрито видатки, які мають здійснюватися за рахунок коштів місцевого бюджету.

Таким чином, зазначені порушення призводять до непродуктивних витрат та нецільового використання бюджетних коштів (у тому числі субвенцій), виділених на розвиток освіти.

З огляду на зазначене, органи місцевого самоврядування мають забезпечити максимально ефективне управління всіма наявними фінансовими ресурсами, які може бути спрямовано на першочергові потреби громади, проведення упорядкування структури штатної чисельності працівників у межах затверджених асигнувань на оплату праці; дотримання жорсткого режиму економії бюджетних коштів і посилення фінансово-бюджетної дисципліни.

Водночас попри воєнний стан у 2023 році на рівні Уряду, Міністерства освіти і науки України було прийнято рішення фінансово підтримати реалізацію Концепції „Нова українська школа” і в такий спосіб активізувати її провадження. Тож на виконання Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти „Нова українська школа” на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988, постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2023 № 1023 „Питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) у 2023 році” для Закарпатської області виділено освітню субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам у сумі 18 629,9 тис. гривень.

Розпорядженням голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 18.10.2023 № 924 кошти освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам розподілено між обласним бюджетом та бюджетами територіальних громад області, а саме:

10 790,8 тис. грн для придбання засобів навчання для навчальних кабінетів закладів загальної середньої освіти комунальної форми власності, що здійснюють освітній процес за Державним стандартом базової середньої освіти на першому (адаптаційному) циклі базової середньої освіти за очною, поєднанням очної та дистанційної форм здобуття освіти, пропорційно кількості 5 і 6 класів у закладах освіти області у 2023/2024 навчальному році;

4000,0 тис. грн на придбання засобів навчання, мультимедійного обладнання, комп'ютерного обладнання та меблів для навчальних кабінетів для 7-х пілотних класів, які є учасниками інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня за темою „Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти”;

1478,1 тис. грн для придбання навчальної та навчально-методичної літератури, у тому числі їх електронних версій та з аудіосупроводом, для учнів та педагогічних працівників пілотних класів.

Для забезпечення співфінансування органами місцевого самоврядування у 2023 році виділено 2870,0 тис. гривень.

Станом на 24.12.2023 в органах ДКСУ зареєстровані фінансові зобов'язання на суму 10312,9 тис. грн, у тому числі 9121,8 тис. грн – кошти субвенції.

Однак, враховуючи Порядок виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, на цю ж дату касові видатки становлять тільки 371,7 тис. грн, у тому числі 365,9 тис. грн – кошти субвенції.

Наголошуємо, що закупівля засобів навчання для 5-6 класів здійснюється відповідно до таблиць 3,4,5 Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів і STEM-лабораторій, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.04.2020 № 574.

Закупівля засобів навчання, мультимедійного обладнання, комп'ютерного обладнання та меблів для навчальних кабінетів для 7-их пілотних класів НУШ здійснюється відповідно до:

Типового переліку комп'ютерного обладнання для закладів дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 02.11.2017 №1440 (для закупівлі комп'ютерного обладнання);

Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів і STEM-лабораторій, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.04.2020 №574 (для закупівлі засобів навчання та мультимедійного обладнання);

ДСТУ 22046:2004 „Меблі для навчальних закладів. Загальні технічні умови”, ГОСТ 11015-93 „Столи учнівські. Типи і функціональні розміри” (для закупівлі меблів).

Відповідно до пункту 4 статті 103² Бюджетного кодексу України залишки коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуються в наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції та на оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти державної та комунальної власності, зазначених у частині першій цієї статті.

**Заступник директора департаменту –
начальник управління фінансового
забезпечення та управління персоналом**

Вероніка МАЮРНИК